په انساني حچی ا عالمي منشور

مقدمهٔ

کيې که ته هر انسان ا ذاتي عزت او احترام او ته انساننی ا برابر او نک بدلوُونئ حچی ا تسليم کؤ دنيا نر ته ازادي، انصاف او ته امن بنياد اِن،

کيې که انساني حچی لاسته ته مُخ ا پلټؤ او ته پئ ا بې عزتي بو اکثر سا ته ځناورتوب شکل نر ا ځان جوَت کوِن که ته انسانئت ضمير کی بې بُو بېکچه نُقصان رسوِن او ته عام انسان يې خه همېشه او خواهش هنړيوک هۀ که سا دنيا يې جوړ سَۀ څېن نر يې که اره انساننی کی ته خوئ زلی ته خبُره ته غوښک او خوئ عقېدهٔ زر ته تيښځن ازادي بَۀ او ته ډار، ته سوال غمه وې نک بَه ګيرډ،

کيې که آ يې زُت ضروري هۀ که ا انساني حچی قانون زر ته عمل په ذريعه خوندي سېن۔ که ماخ ګُده آ نک زېن که ا انسان ژاتي تنګ سَۀ او ته پۀ ظلم ژاتئ خلاف په بغاوت مجبور سَۀ،

کيې که آ يې ضروري هۀ که ته قمی منځ نر دي ته دوستي تعلقات ژات سېن،

کيې که ته اقوامِ متحده ا ممبرنی مُلچی يې بو خوئ چارټر نر ته بنيادي انساني حچی، ته انساني شخصئت ا قدِر ا عزت او ته سړئ ته ځېلی برابر حچی باره نر ته خوئ يقين دوباره تصديق کوی او ژيات تر ته ازادي فضا نر يې بو معاشری په مُختګ کی ته يېژهٔ ژيوځن او ته زوُند ا معيار ته چِګؤ ارادهٔ دری،
کيې که ا ممبرنی مُلچی يې آ پيوخک ارادهٔ داک هۀ که ائ سُو ته اقوامِ متحده ته عمل په ګډُون ټول دنيا نر اصولاً او عملاً ته انساني حچی او بنيادي ازادیې ژات لاسته ژات قدِر او عزت خوئ ګۀ کوِن او بيې زره وې سو ګۀ کوِن،
کيې که ته پا وعده ته پُوره کؤ پاره زُت ضروري هۀ که ته پئ حچی او ازادیې نمُونۀ زر ا هر سړئ پوی سَۀ، جِکه يې بو اَ

جنرل اسمبلي

او اعلان کوی که

ته انساني حچی او عالمي منشور يې سو ته ټول قمی پاره ته مقصد ته حصلۀ پاره سۀ مشترک معيار بَۀ که ا هر سړئ او ته معاشرۀ ا هر شيې ادارۀ سو او منشور همېشۀ نظر نر ساتی او ته پۀ مطابق يې سو ته تعليم او تبليغ په ذريعۀ ته پئ حچی او ازادیې احترام پېدا کوی او ائ سُو ته بېن الاقوامي کارواېي په ذريعۀ ېمبئ مُلچی نر او فئ قمی نر که ا څېن ته ممبرنی مُلچی ته دِس ځېمه بېن، پئ زره سُو ته منۀ پناره وار په وار کوشش سَۀ

اول : اره انسانني دی ازاد اغک او ته حچی او ته عزت په لحاظ دنيا کی برابر زاکِن. کُورئ کی يې ضمير او عقل ژيوک شيوک هۀ. جِکه يې کُورئ کی سۀ بی ګيرډ ته ورورګړي سلوک پکر هۀ

ديم : (1) هر سړئ يې ته فئ اره ازاديې او حچی حقدار هۀ که ا څېن پۀ اعلان نر بيان سُکِن، او پئ زر يې سَو ته نسِل، رنګ، جنس، زبان، مذهب او ته سياسي فرخ يا ته څه قِسُم عقيدۀ، قوم، معاشرۀ، دولت او يا ته څه خانداني حېثئت يا په بېبلی ته څه شئ هېڅ اثر نک بَۀ
(2) پۀ پسَۀ يې که ا څېن سړئ څېن علاقۀ يا مُلک ګيرډ تعلُق دری، ته رۀ ا سياسي سوچ، ته رۀ ته اختيار ته دائرۀ يا ته بېن الاقوامي حېثئت په وجه وې سو خاص سلوک نک سَۀ ګيرډ، خواه افۀ ملک يا ا علاقۀ ازاد بۀ، يا ته څه/ترکوک ته اثر ځېمه بَۀ يا غېر خود مختار بَۀ، يا ته سياسي اقتدار په بنا څه ته بِځخل بندِش پابند بَۀ

ړيم : هر سړئ کی يې ته خوئ ځان، ته ازادي او ته ذاتي تحفظ حق هۀ

څرُم : کوک يې سو مريېک يا مريېکه نک ساتيېک اېنچی. ا غلامي او ا رېنډيتوب خواه که څۀ شکله وې ګۀ بَۀ بند کېک سُو سَۀ

پِنځُم : هېڅ سړئ کې يې سُو بدني تکليف يا ظلم زياتئ، ته زلی خُژ يا ذليل سلوک يا په پۀ رنګ بی څۀ سزا نک زُوک سَۀ

شهُم : ته هر سړئ يې او حق هۀ که هرځاک ا قانون ته رۀ ا شخصيت منی

ووُم : ته قانُون په څمی اره برابر اِن او اره بغېر ته څۀ فرخ قانون نر وينر ته امن ته ووځن برابر حقدري پِن. ته پۀ اعلان خلاف يې که ګُده ګه کوک فرخ کوِی يا که ته څېن فرخ ال يې ترغيب ژيوک سَۀ، پۀ لاسته يې ته بچکۀ اره برابر حق درِن

هنشتُم : هر سړئ کی یې ته فئ کړّی خلاف که ا څېن پۀ دُستُور یا قانون نر زُوک ا بُنیادي حچی زوبلوِن او حق حاصِل هۀ که وکدري قومي عدالتی لاسته یې په اثرناک طریقۀ قانوني کارواِیي او انصاف زیي

نهُم : ا هیڅ سړئ سُو تُسک ته حاکم په مرضی نوک، نظربند یا مُلک بدرکېک نک سَۀ

دسُم : هر سړئ کی یې ته هرکوک غُندک او حق هۀ که ته رۀ ته حچی او فرضی ا مقرّرۀ یا کُورۀ زر پلټیېک ته څه جرم خلاف ته مقادمۀ ا چلۀ ته شیې ازاد او منځځټ عدالت ای جوت اجلاس نر ته انصاف په طریقۀ سر کی رسا

سندسُم : (1) ا سا هر سړئ سُو کوک زر یې که پۀځداري الزام بَۀ بېګناه شمېرېک سَۀ څُون توشکیې که کُورۀ زر جوَت عدالت نر ته قانون مطابق ا جرم ثابت نک شیوک بَۀ او ته ځان ته صفایي لیې پُورۀ موقع نک زُوک سُک بَۀ
(2) څه سړئ کی یې سو ته څه سا عمل یا غلطي که ته کېڅن په وخت یې بو قومي یا ته بېن الاقوامي قانون مطابق سزاوار جُرم نک شمېرېک شیوک، افۀ سُو سزاوار جرم کی نک ګډېک سَۀ

دواسُم : ته څه سړئ ذاتي زوُند، ته نر زُند، نربر، خط کاغذ نر یې سُو ته رۀ ته مرضی خلاف مداخلت نک سَۀ او نۀ وه دی سو عزت او نېکنامي زر حملي سېن۔ هر سړئ کی یې او حق هۀ که ا قانون دی او پئ سا حملي یا مداخلت لاسته بچ ساتی

زُېسُم : (1) ته هر سړئ یې او حق هۀ که کُورۀ کی یې ته هر ملک حدود نر ته تګ ته راتګ او ته پِندِغولئ ازادي بَۀ
(2) هر سړئ کی یې ته پا خبُره حق هۀ که ملک لاسته څوا خواه که او یې ته رۀ خوئ ملک بَۀ او په په یي رنګه لیې خوئ ملک کی ته واپسي ته ګستۀ حق ګۀ هۀ

څربسُم : (1) هر سړئ کی یې ضرَر رسَۀ لاسته (ته ترَپه په ارادۀ) بېې مُلچی نر ته پناه ته دُشۀ، ووځن او که واکه لیې سَۀ، ته فائدۀ ته وریوځن حق حاصل هۀ
(2) او حق سُو فئ عدالتي کارواِیي لاسته ته بچکۀ پاره نک استعمالېک سَۀ که ا فئ خالص غېر سیاسي جُرمی بېن یا دی ته فۀ عمل په وجه سُک بېن که ا څېن ته اقوام متحده ته مقصدی یا ته اصُلی خلاف بېن۔

پنځېسُم : (1) هر سړئ کی يې ته قومئت حق حاصل هۀ
(2) ا هېڅ سړئ سُو تُسک ته حاکم په مرضی ته قومئت حق لاسته نک محرُومېک سَۀ او کُورۀ کی يې سو ته قومئت ته بدلۀ حق لاسته انکار نَک سَۀ

شولېسُم : (1) بالغ سړئ او ځېلی کی يې سُو، فئ پابنديې دی پسۀ که ا څېن دی ا نسل، قومئت يا ا مذهب لګوَک بېن، ته ورا او ته خوئ نر ته ابادۀ حق بَۀ. ځېلی او سړئ کی يې سو ته کاوين، ته ورا او ته کاوين ته ختمۀ برابر حق حاصل بَۀ
(2) ا کاوين يې سُو ته دُوګډ فريق ته پُورۀ خۀشۀ مطابِق په ازادي سره سَۀ
(3) ا خاندان يې ته معاشرۀ قدرتي سۀ والئ هۀ او او يې معاشرۀ او مُلک زر ته خوَئ حفاظت پُورۀ حق دَری

اوېسُم : (1) هر انسان يې ګُوشئ يا په ګډه ته جائداد ته درنّک حق دری
(2) کوک لاسته دی سُو په زوره ا جائداد نک وريوک سَۀ

اشټېسُم : هر سړئ کی يې ته خوئ سوچ ته ازادي، ته ضمير ته ازادي او ته مذهب ته ازادي پُورۀ حق هۀ. پۀ حق نر ته مذهب يا ته عقيدۀ ته بدلۀ او جمبۀ نر يا خوَئ، ګُوشئ يا بيې خلق ګيرډ مل ته عقيدۀ ته تبليغ، عمل، عبادت او ته مذهبي پدلي ته کېڅن ا ازادي ګۀ شمېر هۀ
انېسُم : هر سړئ کی يې ته خوئ ريا ته ساتۀ او ته خوئ ريا ته بيانۀ ازادي هۀ. پۀ حق نر آ خبُره ګۀ شمېر هۀ که او په ازادي سره ا خوئ ريا جوړَوی او ته مرضی مطابق، بغير ته مُلک ته بريدی ته خيال ته ساتۀ، يې علم او خيال څواری

جيستُم : (1) هر سړئ کی يې په خواژه ته مېل مېلاپ، او ته ټولئ/پارټيې ته جوړَۀ ته ازادي حق هۀ
(2) کوک يې سو ګۀ څه ټولئ نر ته ګډُون پاره مجبُورېک نَک سَۀ

سويجيستُم : (1) هر سړئ کی يې ته خوئ مُلک حکومت نر سيخ په سيخه يا په ازادي سره ټېک ته وکِلی په ذريعه ته حصه وريوځن حق هۀ.
(2) هر سړئ کی يې ته مُلک سرکاري ملازمت ته حصلۀ برابر حق هۀ
(3) ته عوام ا مرضې يې سو ته حکومت ته اقتدار بنياد بَۀ. آ مرضی سو وخت په وخت ته سا حقيقي وُټی په ذريعه جوَتوَک سَۀ که ا څېن ته عام او برابر وُټي په بنياد هنشتا او ته خفيا وُټی يا په پۀ رنګ ته څه بيې ازاد رای ليکه په ذريعۀ ر عمل نر زاک بَۀ

دُوی جیستُم : ته معاشرهٔ ته سهٔ غِړئ په حبثئت یې هر سړئ کی ټولَئیځ حفاظت حاصل ههٔ او او حق ال یې ګهٔ ههٔ که ته ملک ته نظام او توپیق مطابق قومي کوشِش او بین الاقوامي مرسته په ذریعهٔ دی سا اقتصادي، معاشرتي او ثقافتي حچی ووا که اخبن ته رهٔ ته عزت او شخصئت په ازادي سره ته رهٔ ته پنځؤ پاره ضروري ببن

ژې ویجیستُم : (1) هر سړئ کی یې ته کر ته روزګار، ته روزګار په ازادئ سره ته خوشؤ، ته کر روزګار مناسب او معقول شړطی او بېروزګاري خلاف ته حفاظت حق حاصل ههٔ
(2) هر سړئ کی یې بغېر ته څه فرخ ته برابر کر او ته برابر مزدُورهٔ حق حاصل ههٔ
(3) هر افهٔ سړئ که کر کوی افهٔ یې ته مناسب او معقول اُجرت حق دری که اخبن یې ته رهٔ او ته رهٔ ته زن بخ پاره عزت ګیرډ ته زۇند ته ترؤ ذمه وار بَهٔ. او که ضروري یې بَهٔ بیې ل دی ته معاشرتي حفاظت بیے ذریعي ګهٔ ګډ کوی
(4) هر سړئ کی یې ته خوئ ګټه پاره ته تجارتي ټولئ ته جوړؤ او سا نر ته حصه ته وریوک حق حاصل ههٔ

څری جیستُم : هر سړئ کی یې ته ارام او ته فرصت حق ههٔ که وینره وه ته کر ته ګهېنتي ا مقرّرَؤ او تننخا لاسته پسَهٔ په مقرَر وخت ته چُوتي ا کېځن ګهٔ شامل ههٔ

پنجی جیستُم : (1) هر سړئ کی یې ته خوئ او زن بخ ته شهٔ او صحت پاره ته سهٔ سِر او مناسب ته زۇند ته معیار حق حاصل ههٔ که پهٔ نر ا خوراک ا تشاک، ا نر بر، ته علاج ا سهولتی او زۇند ا بیې ضروري معاشرتي راختی شمبرِن. او بېروزګاري، بیماري، معذوري، کُنډېزین، زړبودي، یا سا حالت نر روزګار لاسته محرومي که ته رهٔ وست دی بهر بَهٔ، خلاف تحفظ حاصل ههٔ
(2) ا بلاربَؤ ا نِنګؤ ته خاص توجه او امداد حقدار اِن. اره بچئ که ورا دی مُخکی اغک ببن یا څُټکی معاشرتي تحفظ لاسته ته برابر فائدهٔ ته وریوځن حقدري یِن

شهٔ وی جیستُم : (1) هر سړئ کی یې ته تعلیم ته حصلؤ حق ههٔ. ا تعلیم یې سو مفت بَهٔ، کېم لاسته کېم شُوري نر او بنیادي درجي نر. شوري نر یې سو ا تعلیم زبردستي بَهٔ. ته فني او کسبي تعلیم ا حصول سُو عام کېک سَهٔ. او ته قابلئت په بنیاد سُو ته چِک تعلیم ته حصول ا موقعي ته اره پاره برابر ممکِن ببن

(2) ته تعليم ا مقصد يې ته انساني سړيتوب ته جوړۀ، ډۀُل او شائِست هۀ که او سو ته انساني حچی او بنيادي ازادیې نر ته زياتۀ او ته احترام سبب جوړېک سَۀ۔ او يې سو ته اره قمي، نسلی يا مذهبي ټولۀ منځ نر ته صُلحه، صفايي، برداشت او دوستي جوړوی او امُن ته امان ته ساتۀ پاره سُو ته اقوام متحده ا هلۀ ځلۀ مُخ په پېچُمۀ روانوی

(3) ته ماوه ته پيې يې سو آ اول خۀشه او حق بَۀ که قبيلۀ کی يې ا څېن قِسُم تعليم ژوِّن

هوی جېسټُم : (1) هر سړۀ کی يې ته قوم ثقافتي ژوُند نر په ازادي سره ته حصه وريوک، ادب لاسته ته ګټه ا وريوک او ته سائنس ترقي او پۀ لاسته ته فائدۀ ته وريوک حق حاصل هۀ

(2) هر سړۀ کی يې او حق هۀ که ته رۀ ته فۀ اخلاقي او دنيايي ګټه حفاظت يې سَۀ که ا څېن دی بو پۀ سا سائنسي، علمي او ادبي پِشتک لاسته حاصلوَک سېن، ته څېن يې که او پِسُونکۀ هۀ

هنشتی جيستُم : هر سړۀ کی يې سخل معاشرتي او بين الاقوامي نظام کی ته ګډُون حق هۀ که څېن نر دی ا فۀ اره ازادیې او حچی بېن، که ا څېن پۀ اعلان نر پېش سُکِن

نوی جيستُم : (1) هر سړۀ زر دی ته معاشرۀ حچی پِن کيې که پا يي معاشرۀ نر يې بُو او ستُر شيوک بَه او تربئته دې بو واک بَۀ نېله

(2) پۀ ازادیې او حچی لاسته ته ګټۀ وريوڅن نر سُو هر سړۀ تُسک ته سا منعيې پاپند بَۀ که ا فۀ ته بيې خلق ته ازادیې او ته حچي منۀ او ته پۀ ته خيال ته ساتۀ بارۀ نر بېن يا سۀ جمهوري نظام نر ته سِر خُوی، امن امان او ته عام شېګِره ا مناسب شړطی ته پُوره کۀ پاره دی ته قانون پلۀ لاسته لګوَک سُک بېن

(3) ائ حچی او ازادیې سُو په هېڅ صورت ګۀ ته اقوامِ متحده ته مقصدی او اصُلّی خلاف نک سېن استعمالوَک

ژيستُم : پۀ اعلان نر يې سو ته څۀ شۀ ګۀ سا مطلب نک وريوک سَۀ، ته څېن په وجه يې که څه ملک، ټولۀ يا سړۀ کی ته څۀ سا سرګرميې نر حصه وريوک موقع واک سَۀ يا ته سا کر ته کېڅن حق ووک سَۀ ته څېن ا چوپيت يې که ته پۀ حچی او ازادیې خرابۀ بَۀ ا څېن که دۀ پېش سُکِن۔

ترجمۀ کوُونکۀ او پِسُونکۀ
روزي خان بره کي، پېشوَر

ته سره شیو مای،07/02/11